

Környezetvédelmi Program

Készítette:

Szabóné Paál Eleonóra

igazgató

Jóváhagyta a nevelőtestület

Pusztakovácsi, 2014. május 13.

Tartalom

1. Helyzetelemzés

1.1. Az iskola bemutatása

1.2. Területi elhelyezkedés, szociokulturális háttér

2. Természet- és környezetvédelmi program

3. Cél- és feladatrendszer

3.1. Faültetés

3.2. Az iskola udvarának, díszkertjének, zöldségeskertjének gondozása

3.3. Komposztálás

3.4. Szelektív hulladékgyűjtés

3.5. Téli madáretetés

3.6. Kapcsolódó profilú üzemek felkeresése (szennyvíztisztító, biogáz-előállító stb.)

3.7. Természetvédelmi területek, tájvédelmi körzetek meglátogatása

3.8. Természet- és/vagy környezetvédelemmel kapcsolatos kiállítások megtekintése

3.9. Tisztasági verseny

4. A program megvalósításából eredő hosszabb távon érzékelhető változások

5. Záró gondolatok

1. Helyzetelemzés

1.1. Az iskola bemutatása:

Tanulóink a körzetből (a község bel- és külterületeiről) gyalog, kerékpárral, az önkormányzat kisbuszával és menetrendszerű autóbuszsal járnak iskolába.

1991 januárjától 2012. december 31-ig az óvodával közös igazgatású, önkormányzati fenntartású közoktatási intézményként működött. 2013. január 1-jétől az iskola a KLIK fenntartásába került, de az óvoda továbbra is az épületben működik, ezért számos programban és projektben közösen tevékenykedünk továbbra is.

E tanévben 71 fő a beírt tanulók létszáma, sajnos évek óta csökkenő tendencia a jellemző.

Az iskola 8 évfolyamos, az adott tanév létszámának függvényében különbözőképpen szervezve összevont tanulócsoportok is működnek. Az évfolyamok bizonyos tantárgyakat összevontan, másokat évfolyamonként önálló tanulócsoportban tanulnak.

Hét teljes óraszámú és négy óraadó tanárral, három utazó gyógypedagógussal, egy fejlesztő pedagógussal, egy logopédussal, egy gyógytornással és egy pszichológussal működik a nevelőtestület, utóbbiak az utazó tanári hálózat révén vesznek részt munkánkban.

Az adminisztrációs feladatokat egy iskolatitkár látja el. A technikai személyzet két fő: egy takarító és egy karbantartó.

Hat tanterem, két fejlesztő terem, három szertár, igazgatói és nevelői szoba, vizesblokk, folyosó és aula valamint az óvoda és a főzőkonyha által használt helyiségek találhatóak az épületben. (A konyha üzemeltetője a helyi önkormányzat.)

Nagy, füves udvarral rendelkezünk, ennek területén helyezkedik el a gyakorlókert és a karbantartói műhely.

Az iskola épületével szemben található kultúrházban egy tornaszoba, udvarán egy aszfaltozott kézilabdapálya szintén az iskola rendelkezésére áll.

1.2. Területi elhelyezkedés, szociokulturális háttér

Az intézmény Somogy megyében, a Balatontól mintegy harminc km-re, délre, egy több külterülettel (pusztával) rendelkező, megközelítőleg ezer lelkes községben, Pusztakovácsiban, a falu központi részen, a Fő utca 114. szám alatt található.

A településen a munkalehetőségek száma minimális, néhány vállalkozón, magángazdálkodón kívül csak a helyi önkormányzat foglalkoztatja a helyi lakosságot. Napjainkban is megfigyelhető a munkalehetőségek miatt más városba, településre költözés, akik pedig ideköltöztek, nem tudnak elhelyezkedni a környéken.

A szülők többsége aluliskolázott, (8 osztály, esetleg kevesebb, sőt analfabéta is előfordul), nagy százalékban második, harmadik generációs munkanélküli. A családokban nem ritka a 4-5 gyermek.

Az iskoláskorúak több mint 90 %-a hátrányos illetve halmozottan hátrányos helyzetű.

Pedagógiai programunkban fontos a **környezetkultúra** iránti szemléletmód formálása. A tanulók és közvetve a családok figyelmét arra szeretnénk felhívni, hogy a környezet tisztán tartása, tudatos alakítása, szépítése mindannyiunk érdeke. Az **egészséges életmód alakítása** tantervünk szintén lényeges eleme, de e téren is szükséges a családdal való együttműködés.

A mindennapos testnevelés bevezetésével azt kívánjuk elérni, hogy a tanulók minél többet mozogjanak, tartózkodjanak a szabadban, idejük kevesebb részét töltsék ülve a tantermekben. Az általános iskolás korosztály számára, megfelelő testi fejlődésük szempontjából alapvetően fontos, hogy bizonyos izomcsoportok folyamatos terhelést kapjanak, különben később feltétlenül jelentkező problémák alakulnak ki a **mozgás** szervrendszerében. A megfelelő mennyiségű és minőségű mozgás szellemi és viselkedéskultúrájuk fejlődésének alapfeltétele.

Mindenkor figyelembe vesszük szűkebb és tágabb környezetünk elvárásait.

2. Cél- és feladatrendszer

Célok:

- Eddigi iskolai gyakorlatunk kibővítése a környezetvédelem újabb formáival
- Környezetbarát életvitellel, környezettudatos magatartással, akciókkal hozzájárulni a tanulók és családok környezettudatosságának fejlődéséhez.
- A környezeti értékek megbecsülése, hagyományok ápolása, őrzése, az erkölcsi értékek alakítása, szociális és kommunikációs kompetenciák magasabb szintre hozása
- A szűkebb és tágabb környezet, lakóhelyünk felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának megalapozása a természeti és épített környezet értékei iránt, ezáltal személyiségük fejlesztése, helyes szokások kialakítása.
- Környezeti nevelés: a környezetre vonatkozó ismeretek mellett a környezetbarát életvitel megvalósítását biztosító tevékenységek megismerése

Feladatok:

A családok bevonása az iskolai tevékenységekbe, környezetbarát szemléletük formálása

- Faültetés
- Az iskola előtti díszkert és gyakorlókert (zöldségeskert), füves udvar, fák gondozása
- Szerves hulladékok újrahasznosítása (gyakorlókertben komposztáló)
- Szelektív hulladékgyűjtés (papír, műanyag, veszélyes hulladék/elem)
- Téli madáretetés
- Újrahasznosított alapanyagból készült termékek használata (fénymásoló lap, WC papír, papírtörölköző stb.)
- Helyi és országos szemétkyűjtési akciókban részvétel („Te szedd!”)
- Különböző „napok”-ról ismeretek bővítése, rendezvények, projektek pl. Föld napja, Víz világnapja, Madarak és fák napja

- Kapcsolódó profilú üzemek felkeresése (szennyvíztisztító, biogáz-előállító stb.)
- Természetvédelmi területek, tájvédelmi körzetek meglátogatása
- Természet- és/vagy környezetvédelemmel kapcsolatos kiállítások megtekintése
- Tisztasági verseny

3. Természet- és környezetvédelmi program

3.1.Faültetés

Cél:

- Az összetartozás érzésének erősítése, azzal, hogy együtt ültetjük és gondozzuk a fát.
- A fa gondozásával a növények szeretetére nevelés. Tudatosítani, hogy a növények is élnek, hozzájárulnak a levegő szennyezettségének csökkentéséhez.
- Gondoskodásunkkal élettartamuk meghosszabbítása.

Feladat:

- Faültetés közösen
- A tanulók figyeljék meg a fa fejlődését, az évszakok változásának hatását.

Gyakorlati megvalósítás:

- 2014 őszén facsemete kiválasztása, ültetése, továbbiakban gondozása
- Szülők bevonása a gondozási munkálatokba: metszés, száraz ágak eltávolítása stb.

Eszközök: ásó, zsinór, vödör, rögzítő karó, metszőolló,

Felelős: Sudár Anna, Csatári Attiláné

Várható eredmény:

- A tanulók, szülők jobban vigyáznak a környezetükben lévő fákra, növényekre.
- Megszűnik a fák rongálása, növények leveleinek, virágának letépkedése
- A közös tevékenység örömeinek átélése

3.2. Az iskola udvarának, díszkertjének, zöldségeskertjének gondozása

Cél:

- Esztétikai érzék fejlesztése
- A munka értékének megbecsülése
- Közös munka révén a közösségi kompetenciák erősítése

Feladat:

- Kerti szerszámok és a velük végezhető munkák megismerése.
- Rendszeres munkavégzés

Gyakorlati megvalósítása:

- 2014 tavaszától az iskola előtti díszkert gondozása
- Az udvaron a levágott fű, lehullott falevél összegereblyézése, söprése
- Az összegereblyézett száraz falevelekből „avartanya” készítése ősszel (avartanya: téli telelő a bogarak, rovarok számára)
- Tavasszal a komposztálóból az érett szerves hulladék rászórása a gyakorlókert talajára, hasznosítása szerves trágyaként
- Az állatok, fejlődésének, életmódjának megfigyelése (pillangó, katicabogár, csiga, földigiliszta, hangya, bodobács, stb.)
- A kultúrnövények ültetése, gondozása, fejlődésük megfigyelése, a termés betakarítása (később felhasználása a főzőkonyhán)

Eszközök:

Az adott tevékenységhez szükséges kerti szerszámok, locsolókannák, talicskák, zsinórok, mérőszalagok, vetőmagok és egyéb szaporítóanyagok

Felelős: osztályfőnökök, technikát oktató nevelők

Várható eredmény:

- A tudatos munkavégzés során a felelősségvállalás érzésének kialakulása

- A munkavégzéshez szükséges képességek fejlődése
- Környezetünk növény- és állatvilágának megismerése

3.3. Komposztálás

Cél:

A komposztálás hasznáival való megismerkedés

A szerves hulladék hasznosításával kapcsolatos ismeretek bővítése, felhasználása a zöldségeskerti munka során

Feladat:

A kertben, udvaron keletkező szerves hulladék komposzttá összegyűjtése, a zöldségeskert termőtalajának gazdagítása

Gyakorlati megvalósítás:

Az udvaron, dísz- és zöldséges kertben keletkező szerves hulladék (fű, falevél, letermett kultúrnövények, ágak) a gyerekekkel, esetenként a szülőkel közösen történő összegyűjtése, darabolása, komposztálóba helyezése

Eszközök: kerti szerszámok, talicskák, kosarak

Felelős: karbantartó, takarító, technikát oktató nevelők

Várható eredmény:

- A családok környezettudatossággal kapcsolatos ismeretei a gyermekekkel közös tevékenységeken keresztül bővülnek
- Az iskolai tapasztalatok, élmények hatására a tevékenységet a családok is elkezdik

3.4. Szelektív hulladékgyűjtés

Cél:

- A tanulók környezet- és egészségtudatos viselkedésének alakítása
- A környezet védelme, az emberi tevékenységből eredő környezetterhelés és -szennyezés csökkentése

Feladat: A szelektív hulladékgyűjtés fontosságának megértése, a hulladékhasznosítás módjainak megismerése

Gyakorlati megvalósítás:

- Kapcsolat felvétele a szolgáltatóval (Marcali és Térsége Közszolgáltató Nonprofit Kft), és a Pusztakovácsi Kürtöspusztáért Közhasznú Közalapítvánnyal
- Papír és PET palack szelektív gyűjtése a családok, a község lakossága és vállalkozásai bevonásával, elszállítása a MTKN Kft által
- A műanyag, papír és üveg hulladék szelektív gyűjtése, elhelyezése az iskola közelében kihelyezett tárolókban
- A használt elem tárolása speciális tárolóban történik.
- A bevételt az intézmény környezetének szépítésére tervezzük fordítani.

Eszközök: szelektív hulladéktárolók, konténerek

Felelős: osztályfőnökök, karbantartó, takarító

Várható eredmény:

Környezettudatosabb hulladékgyűjtés, -tárolás az iskolában és a jó példa hatása a családokban.

3.5. Téli madáretetés

Cél:

- Madárvédelem
- Az itt telelő madarak megismerése, megfigyelése, gyönyörködtetés, lelki feltöltődés, esztétikai élmény nyújtása
- Olyan szokások, viselkedési formák és értékrend kialakítása, amely meghatározó a természet és az ember által létrehozott világ közötti harmónia kialakításában

Feladat:

- Az itt telelő madarak jellemzőinek megfigyelése, táplálkozási szokásaik megismerése
- Etetők és odúk elkészítése, kihelyezése

- A madarak megfelelő táplálékkal ellátása a téli hónapok folyamán

Gyakorlati megvalósítás:

- Szülők és a gyerekek közös tevékenysége során madáretetők és odúk készítése és elhelyezése az iskolaudvaron úgy, hogy néhány az ablakokból is látható legyen
- Az etetők feltöltése szülők bevonásával (napraforgó mag, szalonna, madárkalács)

Eszközök: távcső, fa lécs, esetleg műanyag flakon, szerszámok, szeg, etetőanyagok, könyvek

Felelős: osztályfőnökök, napközis csoportvezető, SZM (magok beszerzése)

Várható eredmény:

- A madárfajok (életmódjuk, táplálkozásuk, jellemzőik) megismerése
- Az ember és a hasznos madarak közötti szeretetteljes viszony elmélyülése
- Természetvédő szemléletmód kialakulása

Gyakorlati megvalósítás során alkalmazott módszerek:

- cselekvő, közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás
- megfigyelés
- kísérletezés
- közös, egymástól való tanulás

3.6. Kapcsolódó profilú üzemek (szennyvíztisztító, biogáz-előállító stb.) felkeresése

Cél:

- Korszerű környezetvédelmi technológiák megismerése
- Az ember és környezete kölcsönhatásainak, ok-okozati összefüggéseknek, tevékenység és következményei megfigyelése
- Közvetlen tapasztalatszerzés a megújuló energiafelhasználásról, újrahasznosításról
- Környezettudatosabb viselkedés

Feladat:

- Az üzem működésének, a munkafolyamatok megfigyelése
- Az ember befolyásoló szerepének elhelyezése a folyamatokban (előzmények, tevékenység, következmény)
- A gépkocsi-használat környezetszennyező hatásainak feltárása
- Közösségi élmény nyújtása

Gyakorlati megvalósítás:

- Szülők és a gyerekek közös kirándulás során meglátogatják a környéken működő üzemeket.
- A tanulók a pedagógus irányításával, különböző tevékenységek révén (keresés írott és elektronikus adatbázisokban, rajz, tabló, fotók stb.) előzetesen felkészülnek a témából, amelyről az iskola közösségét tájékoztatják.

Eszközök: könyvek, internet, rajz- és demonstrációhoz szükséges eszközök, fényképezőgép

Felelős: osztályfőnökök, környezetismeretet, biológiát tanító nevelők

Várható eredmény:

- A korszerű víz—és egyéb energiahasznosítási módok mélyebb ismerete, korszerű eljárások közvetlen tapasztalás útján történő megismerése
- Kevesebb víz, elektromos áram használata a családokban (pazarlás és környezetszennyezés minimalizálása, pl. szennyvíz-elvezetés)
- Energiatakarékosabb közlekedési módok választása (tömegközlekedés az egyéni gk. használatával szemben)

3.7. Természetvédelmi területek, tájvédelmi körzetek meglátogatása**Cél:**

- A természetvédelem fogalmának kialakítása, összetevőinek megismerése
- A túrák, tanulmányi kirándulások tervezése folyamán természetvédelmileg kiemelt területeken folyó tevékenység megismerése

- Az emberi beavatkozás fontosságának felfedezése, összefüggések meglátása
- A jelen és a jövő közötti kapcsolat észrevetése
- Környezettudatosabb, természetvédő attitűd és viselkedés kialakítása

Feladat:

- Közvetlenül megfigyelni a természetvédelem szempontjából kiemelt területeken végzett munkát
- Az adott terület állat- és növényvilágának megismerése, közvetlen megfigyelése
- Ember és táj kapcsolatának újragondolása, a természeti értékek védelme
- Közösségi élmény nyújtása

Gyakorlati megvalósítás:

- Szülők és a gyerekek közös túra, kirándulás során meglátogatják a természetvédelmi területeket
- A tanulók a pedagógus irányításával, különböző tevékenységek révén (keresés írott és elektronikus adatbázisokban, rajz, tabló, fotók stb.) előzetesen felkészülnek a témából
- A szerzett élményekről különböző módon beszámolnak (fogalmazás, fotó, interjú, rajz, plakát stb.)

Eszközök: könyvek, internet, rajz- és demonstrációhoz szükséges eszközök, fényképezőgép

Felelős: osztályfőnökök, környezetismeretet, biológiát tanító nevelők, DÖK, SZM

Várható eredmény:

- A természettel szorosabb kapcsolat kialakulása
- Felelősebb magatartás tanúsítása, a természet (állat- és növényvilág iránti szeretet erősödése)
- Esztétikai és közösségi élmény nyújtása
- Természetvédő attitűd kialakulása, továbbadása

3.8. Természettel, környezettel és/vagy ezek megóvásával kapcsolatos kiállítások megtekintése

Cél:

- A természeti jelenségek tematikus rendbe szervezett rendszerének megismerése
- Ember és természet egymásrataltságának felfedezése
- Múlt – jelen – jövő kapcsolatának észrevetése
- A természet szeretete, az ember természetvédő tevékenységének megbecsülése, fontosságának felismerése

Feladat:

- Kiállítások megtekintése
- Az új és előzetes tudás rendszerezése
- A kiállítás anyagával kapcsolatos beszámoló készítése (írásban vagy képben)
- Közösségi élmény nyújtása

Gyakorlati megvalósítás:

- A tanulók, esetenként szülőikkel közösen meglátogatják a természeti témájú kiállításokat, múzeumokat
- A tanulók a pedagógus irányításával, különböző tevékenységek révén (keresés írott és elektronikus adatbázisokban, rajz, tábló, fotók stb.) előzetesen felkészülnek a témából
- A szerzett élményekről különböző módon beszámolnak (fogalmazás, fotó, interjú, rajz, plakát stb.)

Eszközök: könyvek, internet, rajz- és demonstrációhoz szükséges eszközök, fényképezőgép

Felelős: osztályfőnökök, környezetismeretet, biológiát tanító nevelők

Várható eredmény:

- A természettel kapcsolatos ismeretek bővülése
- A természettel szorosabb kapcsolat kialakulása

- Felelősebb magatartás tanúsítása, a természet (állat- és növényvilág iránti szeretet erősödése)
- Esztétikai és közösségi élmény nyújtása
- Természetvédő attitűd kialakulása, továbbadása

3.9. Tisztasági verseny

Cél:

- A közvetlen környezet (tanterem) tisztábban tartása
- A takarítással kapcsolatos ismeretek bővítése
- Motiváció fenntartása, fokozása
- Egészséges versenyszellem kialakítása
- Bekapcsolódás a döntéshozatalba, önállóság, aktivitás fokozása

Feladat:

- A hagyományos tanulócsoporthoz közöti tisztasági verseny folytatása
- A DÖK bevonása az ellenőrzés és értékelés folyamatába
- A teljesítmény értékelése tanév végén (tárgyjutalom)

Gyakorlati megvalósítás:

- A tanulócsoporthoz tagjai folyamatosan figyelnek tantermük és környéke tisztaságára (padok, padok alatt a padozat, felszerelések, kabátok elhelyezése, stb.)
- A DÖK a DÖK-öt irányító nevelő vezetésével havonta ellenőrzik és értékelik a tanterem állapotát
- Az évzáró rendezvényen ünnepélyes eredményhirdetést követően a győztes tanulócsoporthoz átveszi a tárgyjutalmat (pl. torta) és a vándorzászlót, amely egy évig a tanterem falát díszíti.

Eszközök: takarítóeszközök (partvis, lapát, törlőruha stb.)

Felelős: osztályfőnökök, DÖK

Várható eredmény:

- Tisztább tantermek, folyosó, szekrények, padok
- Igényesség kialakulása (tisztaság, esztétikum)
- Aktívabb, felelősebb részvétel közösségi tevékenységekben

4. A program megvalósításából eredő hosszabb távon érzékelhető változások

A családokban is változik a természethez, a környezethez fűződő viszony.

Nem dobják el a szemetet, kialakul bennük az igény a környezet tisztasága iránt, a tenni akarás a környezetszennyezés ellen.

Az iskoláskorúak szívesen ápolják közvetlen környezetüket, bekapcsolódnak a kert, a növények és állatok gondozásába, gyűjtik a növényi részeket a komposztba

Érdeklődéssel fordulnak az új ismeretek és tevékenységek felé.

A gyerekek mindennapos viselkedéséből érzékelhető környezethez kapcsolódó viszonyuk, magatartásuk változása.

Óvják a madarakat, állatokat, másokat is erre ösztönöznek

5. Záró gondolatok

A környezeti nevelés a közvetlen környezetben fellelhető jelenségek, problémák észrevételénél, apró változtatásokkal, az ismeretek gyűjtésével és rendszerbe építésével kisgyermekkorban kezdődik.

Elsődleges színtere a nevelésnek a család, de tanulóink, ahogy a helyzetelemzésben szó volt róla, általában szociokulturális hátránnyal érkeznek a köznevelési intézménybe, azaz az óvodába és az iskolába. Az intézményes nevelésnek tehát fontos feladata, hogy a hiányosságokat észrevegye, és helyi programjába építve a személyiségfejlesztés folyamatában érvényesítse.

Sok, már ma látható probléma megoldásának kulcsa a környezettudatos életszemlélet kialakítása, a minél kisebb ökológiai lábnyom hátrahagyása. Erre igyekszünk programunkkal ráirányítani tanulóink, a családok és a község lakosságának figyelmét.

A környezeti nevelés egyik célja az együttműködésre nevelés, az egymásra figyelés, egymás elfogadása, a társadalomba való beilleszkedés képességének fejlesztése. A jövő problémái előre sok esetben nem láthatóak, ezért fontos a problémamegoldó gondolkodás, kreativitás képességének kialakítása és fejlesztése. Programjaink megvalósítása során erre is törekszünk.